

VÁROSRÉGIÓK LEHATÁROLÁSA ÉS VERSENYKÉPESSÉGÜK MÉRÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI MAGYARORSZÁGON

*(Impoundment of City Regions and Possibilities for Measurement of
Their Competitiveness in Hungary)*

Horváth Sarolta Noémi

Ph.D. hallgató

e-mail: horvath.saci.noemi@gmail.com

Témavezető:

Dr. Lukovics Miklós Ph.D.

egyetemi docens

Az előadás vázlata:

(*Kulcsszavak: városrégió, versenyképesség, lehatárolás, indikátorok*)

- A kutatási téma aktualitása, indoklása
- Szakirodalmi áttekintés
- A kutatási téma pontosítása, célkitűzések
- A vizsgálat alanyai
- A kutatás során alkalmazott mutatók
- Az adatgyűjtés módszere
- Az adatok elemzése
- Összegzés
- Nyitva maradt kérdések

A kutatási téma aktualitása, indoklása:

- Világ lakosságának növekvő része városokban él
- A városok és vonzáskörzeteik különböző fejlettségűek, eltérő funkciókat töltenek be
- A versenyképességük mérése kiemelt kutatási terület
- Az egyes országok gazdasági teljesítménye mögött a régiók, főleg városrégiók gazdasági növekedése áll (Lengyel 2010)
- Európa városai az urbanizációs folyamat eltérő állomásain (urbanizáció, szuburbanizáció, dezurbanizáció, reurbanizáció) → városok területi fejlődése (szétterülése, kompaktsága) különböző
- 1990-től: Mo-on a regionális különbségek nőttek a közp.-i fekvésű és a perifériális, illetve szerkezetváltó várostérségek között

Szakirodalmi áttekintés:

- A városok növekvő kulcsszerepet játszanak a versenyképesség növelésében a modern tudásalapú gazdaságokban (NCC 2009)
- Fővárosok és európai metropolisztérségek: az Európa 2020 Stratégiában intelligens növ.-nek, a Területi Agenda 2020 versenyképesség növ.-nek meghatározó elemei
- Kis és középvárosok: nemzeti, vagy regionális fejlődés motorjai
- Egyedi, az endogén sajátosságokra épülő, alulról szerveződő, többszektorú integrált gazd.fejl.-i stratégiákat kell kidolgozni. → A regionális és lokális gazd.fejl.-re kiemelt figyelem irányul, ami magával hozta elméleti alapjainak és eszköztárának megújulását (Lengyel 2010)

- A hazai városrégiós elemzésekben probléma: a lokális térségek és városok versenyképességének vizsgálata a nemzetközi szakirodalomban összemosódik → az angol nyelvű szakirodalomban *urban competitiveness* és *competitiveness of cities* kifejezés: ugyanazt mérik
 - Worldbank: az urbánus térség versenyképességét kell vizsgálni, melynek központja egy nagyváros
 - City-region kifejezés: amely alatt rendszerint a várost és annak vonzáskörzetét értjük.
- Ez a területi egység azonban a hazai és a nemzetközi gyakorlatban némileg más tartalommal jelenik meg.

- Amikor ezen urbánus területek versenyképességének mérésére kerül sor, akkor az adatok rendelkezésre állásának halmozódási szintjéhez, a **városhatárokhoz** igazítják az elemzéseket (Parkinson et al 2004). Mindez megegyezik a kistérségek, mint városi vonzáskörzetek magyarázatával, azzal a döntő különbséggel, hogy a **nemzetközi vizsgálatokban** alacsonyabb területi egység szinten (a **város közigazgatási határa**), a **magyar elemzések** pedig egy magasabb területi egység szinten (**kistérség**) célszerű elemezni, ami döntően a **városok méretének jelentős különbségéből** adódik (Lukovics 2007).

A kutatási téma pontosítása, célkitűzések:

- Magyaro-i városok méretei sajátosak: a főváros és a 2. legnagyobb város között tízszeres különbség
→ Nem használják a városrégió fogalmát, tehát SAJÁT LEHATÁROLÁSI FOGALMAT kell alkotnom
- A kutatás célja: A statisztikai adatok feldolgozása által a városrégiók versenyképességének mérése különféle indikátorok segítségével, az egyes tényezők közötti összefüggések, valamint a változások feltárásának okaival
- *Induktív kutatási módszer:* a hazai sajátosságokat figyelembe véve, nem könnyű feladat a várható eredmények becslése sem a területi lehatárolás, sem a releváns versenykép-i faktorok eredményeinek vonatkozásában
- Kutatásom témája: Magyaro. városrégiói térszervező erejének, versenykép-nek összehasonlító vizsgálata

A vizsgálat alanyai:

- Magyarországon meglévő 19 megyeszékhely köré szeretném a területi lehatárolást, térkép alapú ábrázolással jelölve a városrégió határait.
 - A lehatárolásnál figyelembe véve a magyarországi specialitásokat, a Lengyel Imre által meghatározott csomóponti régióból kiindulva, mely szerint ez az a terület, amelyen belül a munkavállalónak vagy vállalkozónak nem kell lakóhelyet váltani ahhoz, ha munkahelyet változtat, ezt a vonzáskörzetet Szeged esetében 30 km-ben határozta meg.
- A megyeszékhelyek köré 30 km sugarú kört rajzoltam és azt néztem meg, hogy ez a vonzáskörzet milyen településeket fed le, vagyis a központi város körül mely települések tartozhatnak az adott városrégióba.

A kutatás során alkalmazott mutatók:

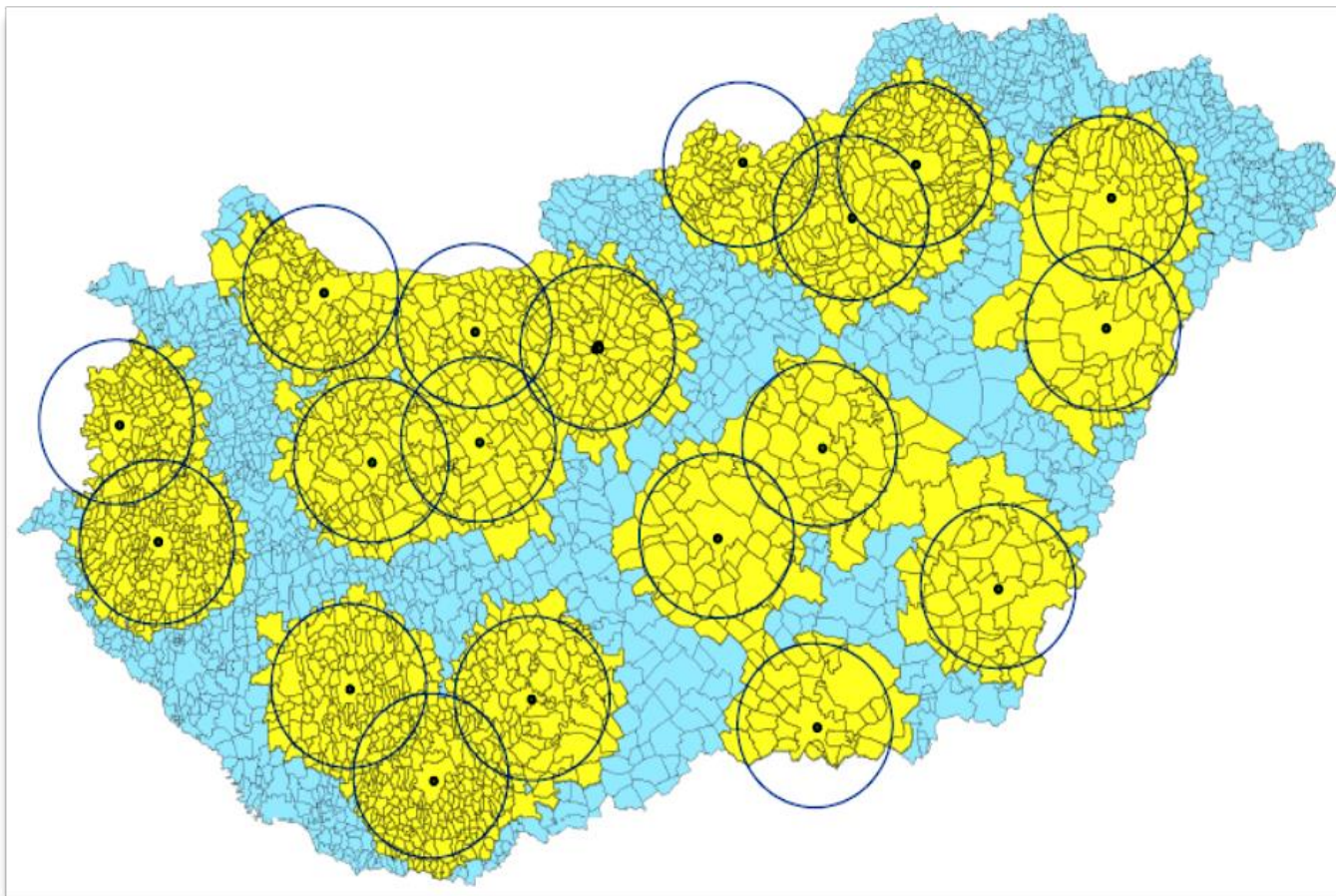
- Három, városrégiók és nagyvárosi régiók versenyképességével foglalkozó szervezet indikátorait hasonlítottam össze (BHI, NCC, OECD)
- Mindhárom helyen megjelentek:
 1. 1 főre jutó GDP,
 2. 1000 lakosra jutó bűncselekmények száma,
 3. A lakosság növekedésének üteme,
 4. Munkanélküliségi ráta,
 5. A külföldön született lakosok (bevándorlók) aránya.
- A fent kiemelt mutatók mellett a kutatás további kiterjesztésével, ezáltal a megjelenési gyakoriság növekedésével egyéb indikátorok is bevonhatóak lehetnek, esetleg a jelenlegiek módosíthatóak.

Az adatgyűjtés módszere:

- A városrégiók lehatárolásához szekunder adatgyűjtést alkalmaztam, a szükséges adatok az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből (TeIR) gyűjthetők.
- Az adatok alapján a térképes ábrázolás ArcView programmal készült.
- Az indikátorkészlet meghatározásához szintén szekunder módszert alkalmaztam.

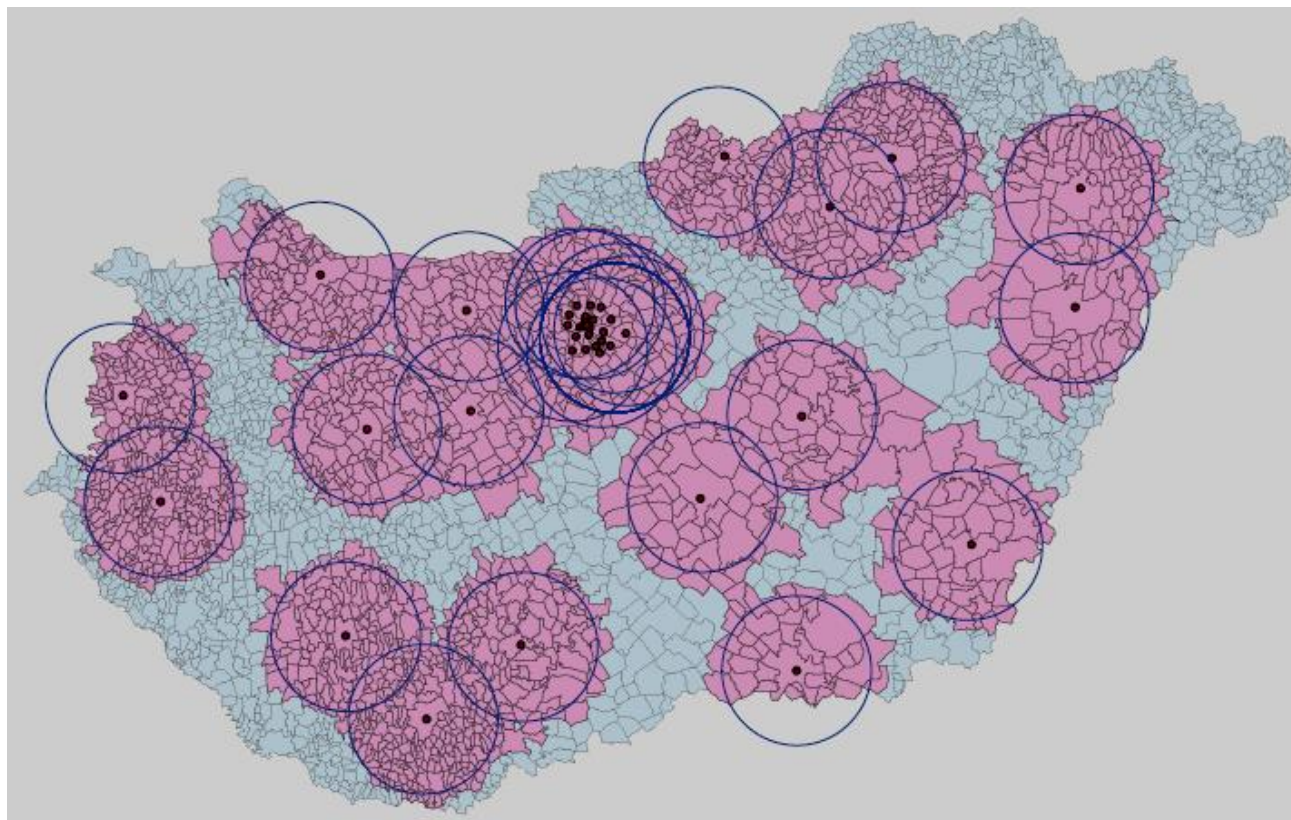
Az adatok elemzése:

Magyarország főváros-, és megyeszékhely-központú városrégióinak lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

Magyarország főváros-kerületenkénti és megyénkénti városrégióinak lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

Összegzés:

- Megkíséreltem a magyarországi városrégiók lehatárolását.
- Megvizsgáltam 3 nemzetközi, városrégiók versenyképességével is foglalkozó szervezet indikátorkészletét és ezek metszéspontjait kerestem.
- Kutatásaim folytatásaként további indikátorlistákat kívánok elemezni, és ezzel a Magyarországon megalapozottan használhatóakat kívánom bővíteni, illetve szükség szerint módosítani, átrendezni.

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**

horvath.saci.noemi@gmail.com